

שימוש במקרר ומקפיא בשבת

גלוי וידוע לכל שומר שבת כהלכתה כי היות ומצויים כיום מקררים חדשים שיש בהם רישום דיגיטלי שנאסר על ידי רבותינו, ועל כן השימוש במקרר בשבת דורש בירור שלא יגרם חילול שבת ח"ו בפתיחתו באופן הרגיל כביום חול

אולם כיום עם המעבר לשיטה הדיגיטלית, הרי שדרכי השימוש במקרר בשבת הינם סבוכים מאד, וכל הדיון ההלכתי בהם שונה (א) במקררים אלו בדרך כלל יש מספר רגשי טמפרטורה וכל רגש אחראי על הפעלת מערכות שונות במקרר, לכן אין שום משמעות לכך ששומעים שהמדחס פועל. (ב) רגשים אלו מסוגלים להגיב מיידית לכל שינוי קל בטמפרטורה ולכן חשיב כוחו. (ג) כיון שבתרמוסטט מכני יש רק שני מצבים, או שהמקרר לא הגיע עדיין לטמפרטורה המבוקשת ואז התרמוסטט מחובר, או שהמקרר קר מספיק ואז התרמוסטט מנותק. אך אין שינוי במצב התרמוסטט בין חם קצת לחם יותר או בין קר מספיק לקר מאד, משא"כ בתרמוסטט דיגיטלי שכל שינוי בטמפרטורה נמדד באמצעות רגשים ויוצר "רישום" דיגיטלי בכרטיס הפיקוד, דבר שנאסר ע"י רבותינו ובראשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל.

ד) ללחצני הדלת יש בד"כ מספר תפקידים (כגון: הדלקת התאורה, ניתוק מאוורר, הפעלת נורת התראה/צפוף התראה, ספירת פתיחות דלת לצורך הפעלת מערכת ההפשרה ועוד). ובד"כ יש לחצן לכל דלת (גם כשאין תאורה בתא ההקפאה, יש לחצן דלת). ולפעמים יש שני לחצנים לדלת אחת (במקררים עם קיוסק למים קרים/קוביות קרח). ברבים מן המקררים לחצני הדלת נסתרים-מגנטיים. ועל כן אין כל היתר לפתוח מקרר דיגיטלי בשעה שמחובר לחשמל, אלא אם כן הותקן בו התקן מיוחד אשר מנתק את הרגשים ואת לחצני הדלת, ומשדר הוראות מדומות לכרטיס הפיקוד.

לכן מוטלת חובה על כל אחד לברר איזה סוג מקרר ומקפיא הוא עתיד לפתוח בשבת, כי ובאם יש צג דיגיטלי או שקביעת עוצמת הקור הוא

במקררים הישנים (דהפוסט - קרח) יש שני נידונים. (א) פתיחת הדלת גורמת להדלקת נורה ע"י שיחרור לחצן הנמצא מאחורי הדלת. (ב) בפתיחת המקרר נכנס חום הגורם לתרמוסטט להפעיל את מערכת הקירור או להאריך את זמן פעולתה. לפתרון נידון א' נהגו לפרק את המנורה לפני שבת (יש שמחמירין להצמיד את לחצן הדלת באמצעות סרט דבק וכדומה, מחשש בונה ב"חצי מעגל"). לפתרון נידון ב' נהגו לפתוח את המקרר רק כשהמדחס פועל, שאז כניסת החום רק מאריכה את המצב הקיים. יצויין כי מרן הגר"נ קרליץ שליט"א מעיד בשם החזו"א שלא היתה דעתו נוחה מכך, שהרי מצוי ששוכחים ופותחים גם כשלא עובד, ולכן נהגו רבים להתקין מפסק עוקף-תרמוסטט. ומרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל (מנחת שלמה ח"א סי' י') התיר לפתוח תמיד (גם כשהמדחס לא פועל). עם זאת במהדורות המאוחרות הגביל את ההיתר רק למקררי קרח.

במקררים המצויים התווספה "תוכנית-הפשרה" (נרפוסט - יבש) ונוצרו עוד נידונים. (א) בחלק מהמקררים הלחצן שמאחורי הדלת אחראי גם על פעולת המאוורר (בפתיחת הדלת הלחצן מנתק את המאוורר ומדליק את הנורה). (ב) התרמוסטט מפעיל גם שעון (טיימר) שעוקב אחרי פעולת המדחס, ולאחר שצובר כשש שעות עבודת מדחס הוא מפעיל גוף חימום להפשרת הקרח. ונמצא שגם כשהמקרר פועל, הכנסת חום למקרר גורמת להארכת זמן פעולת המדחס וע"י כך להקדמת הפעלת ההפשרה נאפשר שאין לדון זאת כהארכת מצב קיים בלבד. ולכן במקררים אלו (א) חובה להצמיד את לחצני הדלת בדגמים שבהם לחצן הדלת מנתק את המאוורר. (ב) ודאי ראוי להתקין מפסק "עוקף-תרמוסטט"¹.

¹ במקרר עם תרמוסטט מכני יש עוד אפשרות, לסובב את הכפתור למצב מקסימום, כך שהתרמוסטט יתנתק רק כשהמקרר יגיע לקור קיצוני, ובנוסף לחבר שעון שבת בשקע שיפעיל וינתק את המקרר לסירוגין כך שהמקרר לא יצליח להגיע לקור שהוגדר. לדוגמא: בקיץ (בתנאי שימוש

סטנדרטיים): $\frac{3}{4}$ שעה פועל ו- $\frac{1}{4}$ שעה מנותק, ובחורף: $\frac{1}{2}$ שעה פועל ו- $\frac{1}{2}$ שעה מנותק. עם זאת עדיף לנתק לגמרי את התרמוסטט, להתרחק מכל חשש של קור/חום קיצוני.

מִרְן הַגִּר"נ קְרִלִיץ שְׁלִיט"א וּמִרְן הַגִּר"ש בַּעֲדֵנִי
שְׁלִיט"א, וְעַל־פִּי הוֹרָאוֹתֵיהֶם פּוֹעֲלִים כְּדֵי לַפְתּוֹר
אֶת כָּל הַשְּׁאֵלוֹת לֹלָא כָּל חֹשֶׁשׁ.

לַפְתָּרוֹן שְׁאֵלָה הַמְקַרְרִים הַדִּיגִיטָלִיִּים
פִּתְחָה מִשְׁמֶרֶת הַשְּׁבֵת "הַתְּקַן־שְׁבֵת" כְּרִטִּיס
הַמִּתְחַבֵּר לַפִּיקוּד שֶׁל הַמְקַרֵּר, וּמַדְמָה לוֹ אֶת כָּל
הַהוֹרָאוֹת הַנִּדְרָשׁוֹת לַהֲפַעֵלָה תְּקִינָה שֶׁל הַמְקַרֵּר
תּוֹךְ נִיתוּק הָרִגְשִׁים וְהַלְחָצִנִּים. הִיּוֹת וְתוֹכְנִיּוֹת
הַקִּירוֹר שׁוֹנוֹת מִמְקַרֵּר לַמְקַרֵּר, יוֹצְרוֹ כִּמָּה סוּגִי
הַתְּקִינִים הַתּוֹאֲמִים כִּמְעַט לִכָּל הַדְּגָמִים. הַהַתְּקָן
מִוֹרֵכֵב ע"י טִכְנָאִים מוֹסַמְכִּים שֶׁהוֹכְשֵׁרוּ לַכֹּךְ ע"י
מִשְׁמֶרֶת־הַשְּׁבֵת, וְחִבְרוֹת נַחֲשָׁבוֹת (סַמְסוֹנֵג,
נּוֹרְמַנְדָּה, תְּקַע וְעוֹד) סַמְכוּ אֶת יָדֵיהֶם עֲלָיו.

בַּאֲמֻצְעוֹת לַחִיצָה עַל לַחְצָנִים נִיתַן לַהֲנִיחַ שֶׁהֵינּוּ
דִּיגִיטָלִי וְחַיִּיב הַתְּקָן, אִוֹלָם כְּדֵי לַקְבּוֹעַ שֶׁהַמְקַרֵּר
אֵינּוּ דִּיגִיטָלִי בַּאֲפֹן בְּרוּר - חוֹבָה לְבַרֵּר זֹאת ע"י
מוֹמַחִים מְקַצְעִיִּים וּבִקִּיָּאִים בַּשְּׁאֵלוֹת אֵלוֹ
(קִיִּימִים מְקַרְרִים מְכַנִּיִּים שֶׁהִיצְרָנִים הִפְכוּ אוֹתָם
לַדִּיגִיטָלִיִּים לֹלָא כָּל שִׁנּוּי חִיצוֹנִי בַּמְקַרֵּר), וְק"ו שְׁאִין
לְסַמּוֹךְ בְּזֶה כָּלֵל עַל בְּעָלֵי חֲנוּיּוֹת אוֹ עַל טִכְנָאִים
שְׁאִינִם מוֹדְעִים לְכָל הַפְּרִטִּים, הַנּוֹשָׂאִים,
וְהַשְּׁאֵלוֹת.

כְּדֵי לַגְדוֹר אֶת חוֹמוֹת הַשְּׁבֵת, נּוֹסְדָה וְהוֹקְמָה
"מִשְׁמֶרֶת־הַשְּׁבֵת" ע"י גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וּבִרְאֵשׁ מִרְן
הַגִּרִּי"ש אֱלִישֵׁב זַצ"ל, וְלַהֲבַלִּיחַ מִרְן הַגִּרִּי"ל
שְׁטֵינְמָן שְׁלִיט"א מִרְן הַגִּר"ח קִנִּיבֶסְקִי שְׁלִיט"א

הַכְּשֶׁרֶת מְקַרֵּר לְשִׁימוֹשׁ בַּשְּׁבֵת קָדֵשׁ

**יְצוּיִן כִּי הַדְּבָרִים נֹאמְרִים בַּאֲפֹן כָּלְלִי, יִשְׁנִם דְּגָמִים חֲרִיגִים בָּהֶם הַהֲדָרָה שׁוֹנָה, וְיֵשׁ
לְבַרֵּר בַּאֲפֹן פְּרִטָנִי**

- ❖ **מְקַרֵּר קָרַח "דֶּה־פְּרוֹסֵט" בַּעַל תְּרַמּוֹסְטַט מְכַנִּי:** הַדְּעָה הַרוּחוֹת הִיא שֶׁמִּסְפִּיק לַפְּרָק אֶת הַמְּנוֹרָה
וּלְפִתּוֹחַ כְּשִׁשׁוּמַעִים שֶׁהַמְדַּחֵס פּוֹעֵל, וְי"א שֶׁהַדָּרֵךְ הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר הִינָּה לַהַתְּקִין עוֹקֶף־תְּרַמּוֹסְטַט
[עִם שְׁעוֹן שְׁבֵת חִיצוֹנִי שִׁינְתֵּק אֶת הַמְקַרֵּר מִיָּדִי פַּעַם בְּמַהֲלֵךְ הַשְּׁבֵת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְפְּאוּ הַמוֹצָרִים]
וְכֵן לַהֲצַמִּיד אֶת לַחְצָנֵי הַדֵּלֶת.
- ❖ **מְקַרֵּר מְכַנִּי עִם תּוֹכְנִיּוֹת הַפְּשֶׁרָה "נּוֹרְפְּרוֹסֵט":** רֹאיוּ לַהַתְּקִין עוֹקֶף־תְּרַמּוֹסְטַט (אֲפִשְׁרוֹת נּוֹסֶפֶת:
לְסוֹבֵב אֶת הַכְּפִתּוֹר שֶׁל הַתְּרַמּוֹסְטַט לְמַצֵּב מְקַסִּימוֹם, וְלַחֲבֵר שְׁעוֹן שְׁבֵת שִׁיחֲבֵר וִינְתֵּק אֶת הַמְקַרֵּר
לְסִירוּגִין. לְדוּגְמָא: בְּקִיץ בְּתַנְאֵי שִׁימוֹשׁ סְטַנְדָּרְטִיִּים: $\frac{3}{4}$ שְׁעָה פּוֹעֵל ו- $\frac{1}{4}$ שְׁעָה מְנוֹתֵק, וּבַחֲזָרָה: $\frac{1}{2}$
שְׁעָה פּוֹעֵל ו- $\frac{1}{2}$ שְׁעָה מְנוֹתֵק) כְּמוֹ"כַּ בַּחֲלָק מִהַמְקַרְרִים חוֹבָה לַהֲצַמִּיד אֶת לַחְצָנֵי הַדֵּלֶת וְלֹא
מִסְפִּיק לַפְּרָק אֶת הַמְּנוֹרָה.
- ❖ **מְקַרֵּר בַּעַל רִגְשֵׁי טִמְפֶּרְטוּרָה דִּיגִיטָלִיִּים:** רִגִּישׁ לְכָל פְּתִיחַת דֵּלֶת וְחַיִּיב הַתְּקָן שְׁבֵת מִיּוֹחַד. כָּל עוֹד
לֹא הוֹתֵקֵן הַתְּקָן שְׁבֵת יֵשׁ לַחֲבֵר שְׁעוֹן שְׁבֵת חִיצוֹנִי וּלְפִתּוֹחַ רַק כְּשֶׁהִשְׁעוֹן מְנַתֵּק אֶת הַמְקַרֵּר
מִהַחֲשֵׁמֶל (כְּדֵי שֶׁהַמוֹצָרִים לֹא יִתְקַלְקְלוּ מוֹמַלֵּץ שֶׁהִשְׁעוֹן יַחֲבֵר אֶת הַמְקַרֵּר לַפְּחוֹת 70% מִהַזְּמַן
בְּקִיץ ו-50% מִהַזְּמַן בַּחֲזָרָה).
- ❖ **מְקַפִּיא:** כָּל הַטִּכְנִיקוֹת הַנִּי"ל קִיִּימוֹת גַּם בַּמְקַפִּיא. יִשְׁנִם מְקַפִּיאִים מְכַנִּיִּים בָּהֶם מַצֵּב "הַקְּפָאָה
מַהִירָה" (סוּפֶר־פְּרוֹסְטִטִּקוּלִד) מַהוּוֹה עוֹקֶף תְּרַמּוֹסְטַט, יְצוּיִן כִּי בְּרֹב הַמְקַפִּיאִים יֵשׁ גַּם נּוֹרִית
אֲזֶהָרָה אוֹ צִפְצוֹף, וְאִם הוּא מוֹפַעֵל ע"י טְרַמּוֹסְטַט מְכַנִּי [וְאֵינּוּ מַפְעִיל טִיִּימֶר] מוֹתֵר לַפְּתוֹחַ לְמַשָּׁךְ
זְמַן הַקֶּצֶר מִהַזְּמַן שֶׁבוּ מִתְחִיל הַצִּפְצוֹף, אֲךָ עֲדִיף לְנַתֵּק אוֹתוֹ לְגַמְרִי (וְאֲפֶשֶׁר לְבַרֵּר בַּמִּשְׁמֶרֶת־הַשְּׁבֵת
עַל כָּל דָּגָם אִם יֵשׁ לוֹ טִיִּימֶר).
- ❖ **שִׁכָּה** לְסַדֵּר אֶת הַמְקַרֵּר בְּעֶרֶב שְׁבֵת, הוֹרָאת רְבוּתֵינוּ שְׁלִיט"א לַהֲקַל לַפְּתוֹחַ אֶת הַמְקַרֵּר ע"י עֲכוּ"ם
לְכַתְּחִילָה דְּבִזָּה יֵשׁ כִּמָּה סְנִיפִים לַהֲקַל כְּאִשֶּׁר יוֹרָה הַמּוֹרָה וְאֲכַמ"ל.

**יְצוּיִן כִּי כָּל הָאֲמוֹר נִכּוֹן לַהֲיוֹם, אִוֹלָם הַדְּבָרִים מִשְׁתַּנִּים בְּקֶצֶב הַתְּקַדְמוֹת
הַטֶּכְנִיכִי**

**לְתוֹעֵלַת הָרַבִּים הַטֵּלְפּוֹן שֶׁל מִשְׁמֶרֶת הַשְּׁבֵת הוּא 072-2164422 - נִיתַן לַקְבֵּל אֲצֵלָם
מִידַע נּוֹסֵף וּבִירוּרִים בְּנוֹשֵׂא זֶה**